

**UCHWAŁA NR XXXV/790/13
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 27 marca 2013 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2015” za 2012 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), w wykonaniu uchwały nr XI/172/11 Rady Miasta Katowice z dnia 22 czerwca 2011 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015.

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2012 roku „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2015”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Jerzy Forajter

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/790/13
Rady Miasta Katowice
z dnia 27 marca 2013 r.

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI
Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2011-2015**

ZA ROK 2012

Priorytet 1

Doskonalenie strategii i modelu współpracy służb i instytucji w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele:

- Doskonalenie strategii współpracy służb, instytucji i organizacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Rozwijanie i doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy.

Zadanie 1: Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego w skład, którego wchodzi przedstawiciele służb, instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany w związku z wejściem w życie nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 10 czerwca 2010 roku nakładającej na gminy tworzenie zespołu jako podstawowego elementu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nr 154/2011 z dnia 1 kwietnia 2011 roku. Pierwsze posiedzenie Zespołu inaugurujące jego działalność odbyło się 29 kwietnia 2011 roku. W skład Zespołu wchodzi **20** osób, przedstawiciele: Urzędu Miasta, Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Prokuratury, Sądu (kuratorzy), Oświaty, Ochrony Zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straży Miejskiej, organizacji pozarządowych .

Celem Zespołu jest:

- Organizowanie, integrowanie i koordynowanie działań służb, instytucji, organizacji i specjalistów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice;
- Opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar ;
- Wdrożenie i nadzór nad realizacją interwencyjnej procedury „Niebieskie Karty” oraz pracą grup roboczych zajmujących się planowaniem i realizacją pomocy rodzinom z problemem przemocy.

Zadanie 2: Organizowanie spotkań i prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2012 roku zorganizowano **5** spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego celem opracowywania zasad realizacji zadań określonych w niniejszym programie oraz spotkanie szkoleniowe dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego nt. psychologicznych i prawnych aspektów zjawiska przemocy domowej.

Zadanie 3: Wdrożenie interdyscyplinarnej formuły pracy na poziomie operacyjnym – powołanie grup roboczych do pracy z indywidualnym przypadkiem i nadzór nad realizacją ich zadań.

Powołano **10** Koordynatorów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w każdym Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej, którzy wchodzi w skład grup roboczych oraz Koordynatora ds. Interwencji i Procedury „Niebieskie Karty” w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, którego zadaniem jest koordynacja działań związanych z realizacją procedury „Niebieskie Karty” oraz pracą grup roboczych.

W 2012 roku odbyły się **1 284** spotkania grup roboczych. W ich skład wchodzi: dzielnicowi, pedagodzy, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy, specjaliści w dziedzinie przemocy w rodzinie zaangażowani bezpośrednio w pomoc konkretnej rodzinie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych .

Zadanie 4: Wypracowywanie modelu współpracy w zakresie procedury „Niebieskiej Karty” dla Policji, pomocy społecznej, oświaty, miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i służby zdrowia i koordynacja działań w ramach procedury.

Usprawniono realizację procedury „Niebieskie Karty” w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej – tworząc projekt aneksu do zarządzenia wewnętrznego w oparciu o współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku, w sprawie realizacji procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Szczegółowe dane dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty” i pracy grup roboczych ujęto w priorytecie 3.

Zrealizowano cykl szkoleń dla pracowników socjalnych MOPS Katowice nt. „Procedury Niebieskie Karty – zastosowanie w praktyce.” Przeszkolono **51** osób w ramach **4** spotkań, które odbyły się w Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPS Katowice.

Realizowano regularne, miesięczne spotkania Koordynatorów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z Terenowych Punktów Pomocy Społecznej celem omawiania sytuacji niestandardowych, trudnych związanych

z realizacją procedury „Niebieskie Karty”. Spotkania te odbywają się w Ośrodku Interwencji Kryzysowej i prowadzone są przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub Koordynatora ds. Interwencji i Procedury Niebieskie Karty”. W okresie od stycznia do końca grudnia 2012 roku odbyło się **10** takich spotkań.

W ramach działań nakierowanych na wdrożenie procedury „Niebieskie Karty” w placówkach oświatowych zorganizowano **3** spotkania informacyjno-szkoleniowe dla pedagogów i psychologów szkolnych, dyrektorów przedszkoli i dyrektorów szkół. Spotkania odbyły się w styczniu 2012 roku.

Ustalono z przedstawicielami prokuratury zasady kierowania osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym.

Zorganizowano w mieście konferencję pt. **„Oczy szeroko otwarte na wołanie o pomoc”**, której celem było pozyskanie przedstawicieli ochrony zdrowia i oświaty do realizacji procedury „Niebieskie Karty” i współpracy w ramach planowanych działań interwencyjnych. W konferencji wzięło udział ok. **160** osób tj. przedstawiciele policji, służb społecznych, oświaty, ochrony zdrowia, Sądu i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadanie 5: Wypracowywanie zasad postępowania dotyczących współpracy służb i instytucji w zakresie działań interwencyjnych, szczególnie nakierowanych na ochronę dziecka krzywdzonego.

Zorganizowano spotkania szkoleniowe dla przedstawicieli służb społecznych:

- dla wychowawców świetlic środowiskowych - dotyczące przemocy w rodzinie z uwzględnieniem zaniedbania dzieci – przeszkolono 12 osób,
- dla pracowników socjalnych na temat: Przemoc – specyfika pracy socjalnej z rodzinami z problemem przemocy- szkolenie zaawansowane – przeszkolono 20 osób.

W ramach zorganizowanej konferencji pt. **„Oczy szeroko otwarte na wołanie o pomoc”** odbyły się m.in. prelekcje dotyczące:

- działań podmiotów leczniczych wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem działań podejmowanych wobec dzieci,
- doświadczeń w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w placówkach oświatowych.

Priorytet 2

Pomoc rodzinie z problemem przemocy w rodzinie

Cele:

- Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin z problemem przemocy – ofiarom, sprawcom przemocy.
- Udostępnienie specjalistycznej pomocy dziecku krzywdzonemu.

Zadanie 1: Udostępnienie poradnictwa specjalistycznego, usług w formie interwencji kryzysowej, pomocy psychologicznej, w tym terapeutycznej członkom rodzin z problemem przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udziela pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych i rodzinom z problemem przemocy - ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka. Pomoc skierowana jest do osób doznających przemocy (ofiar przemocy), osób stosujących przemoc (sprawców przemocy) i świadków przemocy. Z rodzinami prowadzona jest systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmuje ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa oraz wizyty w środowisku. W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy Ośrodek zapewnia schronienie dla osób, które ze względu na dramatyczną sytuację nie mogą przebywać w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Łączna liczba klientów objętych pomocą	1045
w tym:	
Ofiary przemocy (osoby dorosłe)	299
Sprawcy przemocy	104
Dzieci	18
Inne kryzysy w tym:	624
Konsultacje rodzinne/ grupowe (ilość spotkań)	61
Pomoc rodzinie z problemem alkoholowym	74

Źródło: dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS za 2012 r.

Osobom z problemem przemocy udzielono **683** porad specjalistycznych oraz **2 326** konsultacji indywidualnych. Zorganizowano **61** spotkań rodzinnych.

Od września 2011 r. uruchomiono nowe zadanie pn. „**Telefon Zaufania**”. Zadanie to obejmuje udzielanie pomocy psychologicznej i poradnictwa osobom znajdującym się w różnych sytuacjach kryzysowych. W okresie I-XII 2012 roku udzielono **5252** porad telefonicznych. Najwięcej porad udzielono osobom i rodzinom, w których występuje zaburzenie psychiczne (2 362 porad) oraz osobom w związku z problemami osobistymi (1433 porady). W związku z przemocą domową udzielono poradnictwa 26 rozmówcom.

Zadanie 2: Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Pomocy w zakresie schronienia dla osób doznających przemocy w rodzinie udzielają w mieście dwie placówki pozarządowe tj.

- Stowarzyszenie „Po-MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym Stowarzyszenia „Ad Vitam Dignam”.

W 2012 roku z miejsc schronienia skorzystało **59** osób, w tym **27** dzieci i **32** kobiety. W ramach pomocy osoby te korzystały również ze wsparcia psychologicznego i poradnictwa w w/w placówkach.

Z programów terapeutycznych w miejscach schronienia skorzystało **43** osoby.

Zadanie 3: Zabezpieczenie potrzeb socjalnych rodziny z problemem przemocy.

Pracownicy socjalni Terenowych Punktów Pomocy Społecznej objęli pomocą socjalną **108** rodzin z problemem przemocy. Pomoc i praca socjalna z rodziną realizowana była z wykorzystaniem interdyscyplinarnej procedury „Niebieskie Karty”. W ramach grupy roboczej, tj. we współpracy z dzielnicowymi, pedagogami, kuratorami i członkami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadanie 4: Zwiększenie dostępności do bezpłatnego poradnictwa prawnego członkom rodzin.

Z bezpłatnego poradnictwa prawnego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej skorzystało **339** osób, udzielono **379** porad prawnych. Rozpowszechniano informację o bezpłatnych poradach prawnych na terenie miasta Katowice poprzez rozprowadzanie ulotek informacyjnych informację na stronie internetowej

Zadanie 5: Uruchamianie specjalistycznych programów adresowanych do ofiar przemocy nakierowanych na łagodzenie odroczonej szkody wynikających z doznawania przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej opracował i realizuje *Program Pomocy Psychologicznej dla Ofiar Przemocy Domowej*. Program ten obejmuje zajęcia grupowe o charakterze edukacyjnym i wsparcia psychologicznego. W ramach programu organizuje się spotkania z prokuratorem, policjantem i księdzem, zgodnie z tematyką spotkań. Zrealizowano **49** spotkań. Z programu skorzystało **35** osób, kobiety doznające przemocy w rodzinie. Celem zajęć jest uzyskanie wsparcia i wiedzy o możliwościach ochrony i rozwiązywania problemu przemocy w aspekcie prawnym, psychologicznym i socjalnym.

W ramach *Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw* (luty 2012 r.) zorganizowano dla uczestników grupy spotkanie z Prokuratorem.

Zadanie 6: Udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom będącym ofiarami przemocy w rodzinie.

Specjalistyczną formą pomocy objęto w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej **18** dzieci, w tym pomocą psychologiczną i pedagogiczną. Praca z dzieckiem realizowana była w połączeniu z pracą z opiekunem który nie jest agresorem oraz działaniami interwencyjnymi.

Z miejsc schronienia skorzystało **27** dzieci, które objęte były stałym wsparciem psychologicznym połączonym z pracą z opiekunem. Praca ta realizowana była w miejscach schronienia.

Zadanie 7: Realizacja programów edukacyjno-korekcyjnych i pomocy psychologicznej adresowanych do sprawców przemocy domowej.

Od trzech lat Ośrodek Interwencji Kryzysowej realizuje *Program Edukacyjno-Korekcyjny dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc*. W 2012 roku w programie edukacyjno-korekcyjnym dla osób stosujących przemoc wzięło udział **20** osób. W pierwszym kwartale 2012 roku kontynuowano zajęcia i uczestniczyły w nich 4 osoby. W kwietniu 2012 roku została uruchomiona następna edycja zajęć, którą rozpoczęło 9 uczestników. Kolejną edycję *Programu Edukacyjno-Korekcyjnego dla osób*

mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc rozpoczęło 7 osób w październiku 2012 roku. Realizacja programu będzie kontynuowana w 2013 roku. Osoby, które nie zakwalifikowały się do programu objęto pomocą w formule indywidualnej.

Zadanie 8: Prowadzenie oddziaływań motywujących z osobami stosującymi przemoc oraz z osobami z problemem alkoholowym będącymi sprawcami przemocy i zaniedbań wobec członków rodziny.

Oddziaływania interwencyjno-motywuujące wobec osób stosujących przemoc realizowane są we współpracy z policją (w ramach procedury „Niebieskie Karty”), kuratorami dla dorosłych i pracownikami socjalnymi. Wypracowano zasady kierowania osób stosujących przemoc do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym w oparciu o kontakt.

W 2012 roku dzielnicowi w ramach procedury „Niebieskie Karty” skierowali 93 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie, prokuratura skierowała 31 osób podejrzanych o stosowanie przemocy, pracownicy socjalni skierowali 10 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i kuratorzy – 2 osoby.

W programie edukacyjno-korekcyjnym wzięło udział 20 osób, oddziaływaniami indywidualnymi w Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPS objęto 104 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie.

Zadanie 9: Udzielanie informacji o możliwościach działań w sytuacji przemocy i miejscach pomocy.

Upowszechniono informację o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, interwencyjnej poprzez to, że na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej znajduje się informacja o Zespole Interdyscyplinarnym, zasadach kierowania spraw do Zespołu, miejscach pomocy dla mieszkańców miasta. Na bieżąco upowszechniane są mieszkańcom miasta zgłaszającym się do różnych instytucji ulotki informacyjne o specyfice zjawiska przemocy w aspekcie psychologicznym, socjalnym i prawnym i możliwościach uzyskania pomocy, w tym schronienia. Zorganizowano spotkanie z lekarzami Centrum Psychiatrii w Katowicach przy ul. Korczaka 27, którego celem było wyjaśnienie celu i zasad uruchamiania i realizacji procedury „Niebieskie Karty” przez przedstawicieli ochrony zdrowia. W spotkaniu szkoleniowym wzięło udział ok. 50 osób

Priorytet 3

Ochrona ofiar przemocy domowej

Cele

- Zwiększenie efektywności działań interwencyjnych, w tym prawnych nakierowanych na ochronę ofiar przemocy domowej.
- Ochrona dziecka krzywdzonego.

Zadanie 1: Realizacja działań interwencyjnych w ramach procedury „Niebieskiej Karty” dla policji, pomocy społecznej, oświaty, miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, służby zdrowia oraz ich koordynacja.

Działania interwencyjne nakierowane na ochronę ofiar przemocy realizowane są zgodnie z obowiązującymi przepisami w oparciu o interwencyjną procedurę „Niebieskie Karty”. Od 2011 roku procedura realizowana jest przez pięć podmiotów zobowiązanych przepisami znowelizowanej Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 10 czerwca 2010 r. i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie realizacji procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” tj. przez :

- pomoc społeczną,
- policję,
- oświatę,
- ochronę zdrowia,
- Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane liczbowe dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym		
1.	Procedura „Niebieskie Karty” – liczba spraw uruchomionych w 2012 roku	363
2.	Procedura „Niebieskie Karty” – liczba spraw łącznie prowadzonych w 2012 roku	536
3.	Procedura „Niebieskie Karty” Policji – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	217
4.	Procedura „Niebieskie Karty” pomocy społecznej – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	108
5.	Wnioski o zwołanie Grup Roboczych – liczba wniosków sporządzonych i zatwierdzonych przez Zespół Interdyscyplinarny	363

6.	Procedura „Niebieskie Karty” Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	8
7.	Procedura „Niebieskie Karty” Oświaty – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	24
8.	Procedura „Niebieskie Karty” Ochrony Zdrowia – liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	6
9.	Liczba spotkań grup roboczych	1284
10.	Liczba zakończonych „Niebieskich Kart”	170

Zródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zadanie 2: Planowanie działań postinterwencyjnych i pomocy w ramach pracy interdyscyplinarnej grup roboczych.

Od 2011 roku powołano **10** stałych grup roboczych. Koordynatorzy grup odpowiedzialni są za organizowanie spotkań grup roboczych. W roku sprawozdawczym zorganizowano **1 284** spotkania grup roboczych, których zadaniem jest planowanie działań postinterwencyjnych, monitoring sytuacji w rodzinie pod kątem bezpieczeństwa, organizowanie pomocy rodzinie z problemem przemocy.

Zadanie 3: Doskonalenie działań w ramach interwencji związanych z odebraniem dziecka, ochrona dziecka w działaniach interwencyjnych.

W 2012 roku Policja przeprowadziła **3 770** interwencji domowych. W tym **219** przypadków stwierdzonej przemocy w rodzinie prowadzonej w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W trakcie przeprowadzonych interwencji związanych z realizacją procedury „Niebieskie Karty” stwierdzono u **85** osób, że znajdują się pod wpływem alkoholu. Z tego **57** osób zostało odwiezionych do Izby Wyrzeźwień, a **6** do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wyrzeźwienia. Jedna osoba została umieszczona w szpitalu, a dwóm udzielono innej pomocy medycznej. Liczba osób stosujących przemoc zatrzymanych przez policję wynosi w 2012 roku **17** osób.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podjął **201** interwencji prawnych związanych z występowaniem problemu przemocy w rodzinie. Działania te obejmowały powiadomienia organów ścigania o podejrzeniu przestępstwa związanego z przemocą w rodzinie oraz wnioski do Sądu w związku z ochroną dziecka krzywdzonego. Działania te podejmowane są w sytuacji doznawania przez dziecko przemocy jak również w sytuacji gdy jest ono świadkiem przemocy.

Pracownicy socjalni podjęli **433** interwencje w środowisku w związku z przemocą w rodzinie. W **27** przypadkach podjęto decyzję o wyjęciu dziecka z rodziny.

Zadanie 4: Przygotowywanie ofiar przemocy domowej do uczestniczenia w procedurach prawnych, ochrona dziecka jako świadka w procesie karnym.

Działania prawne związane z przestępstwami przeciwko rodzinie wciąż charakteryzują się stosunkowo niską efektywnością. Poniższa tabela przedstawia dane z czterech Prokuratur dotyczące postępowań związanych z przemocą domową.

Kategoria Spraw	Prokuratura Katowice Północ	Prokuratura Katowice Zachód	Prokuratura Katowice Południe	Prokuratura Katowice Wschód	Razem
1. Liczba postępowań w związku z przemocą w rodzinie	78	69	124	131	402
2. Liczba oskarżonych	9	16	24	21	70
3. Liczba spraw umorzonych	32	37	47	62	178
4. Liczba odmów wszczęcia postępowań	21	8	37	42	108
5. środek zapobiegawczy – zakaz kontaktowania	6	0	2	2	10
6. środek zapobiegawczy – nakaz opuszczenia lokalu	3	3	1	1	8
7. środek zapobiegawczy – tymczasowy areszt	2	1	5	4	12

Zródło : dane z Prokuratury Katowice – Wschód, Zachód, Północ, Południe

Pomocą w zakresie przygotowania do działań prawnych objęto **339** osób, w tym **18** dzieci.

Zadanie 5: Udzielanie porad prawnych ofiarom przestępstw przeciwko rodzinie.

Zadanie opisano w priorytecie nr 2.

Zadanie 6: Podejmowanie rozmów interwencyjnych i motywujących wobec sprawców przemocy domowej, kierowanie do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym.

Zadanie opisano w priorytecie nr 2.

Priorytet 4.

Podnoszenie świadomości społecznej i kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich wobec zjawiska przemocy w rodzinie

Cele:

- Zmiana postaw wobec zjawiska przemocy, rozbrojenie mitów i stereotypów związanych z przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej.
- Upowszechnienie informacji o obowiązujących procedurach i formach pomocy w mieście.

Zadanie 1: Upowszechnianie ulotek, materiałów informacyjnych, edukacyjnych o zjawisku przemocy, formach pomocy, obowiązujących przepisach i procedurach.

Wydział Polityki Społecznej realizował działania edukacyjno-profilaktyczne w szczególności poprzez propagowanie materiałów informacyjnych „Reaguj na przemoc” w formie plakatów i ulotek oraz przekazanie ich do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Biura Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Katowice, Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej oraz Zespołu ds. Leczenia Odwykowego Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ponadto na tablicach ogłoszeń, zawieszanych zwyczajowo w korytarzach szkół, eksponowane były ulotki informacyjne dotyczące oferty Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Katowicach oraz rejonowych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych właściwych dla obwodu, w którym znajduje się szkoła tj.: Poradni Nr 1, Nr 2, Nr 3, i Nr 5, a także Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Katowicach. Na tablicach tych obok numeru telefonu straży pożarnej i pogotowia ratunkowego zamieszcza się również numer telefonu zaufania.

Zadanie 2: Realizacja programów profilaktycznych, oddziaływań prewencyjnych adresowanych do osób dorosłych, rodziców oraz dzieci i młodzieży szkolnej.

Parafia Ewangelicko - Augsburgska w Katowicach przy ul. Warszawskiej 18 realizowała zadanie pn. „Ograniczenie ryzyka przemocy w rodzinie”. W ramach zadania prowadzono punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą. Udzielano **84** porady prawne, **94** porady terapeutyczne mieszkańcom miasta Katowice oraz przeprowadzono warsztat „Jak skutecznie bronić się przed przemocą domową dla **12** osób.

Śląskie Stowarzyszenie AD VITAM DIGNAM w Katowicach, przy ulicy Korczaka 27, prowadziło punkt informacyjno-konsultacyjny oraz poradnictwo z zakresu problemów alkoholowych, narkotykowych oraz przemocy domowej dla mieszkańców miasta Katowice. W ramach zadania udzielono: **124** porady psychologiczne, **126** porad prawnych, **447** konsultacji terapeutycznych, **1002** rozmów w trakcie nocnych dyżurów telefonu zaufania.

Na terenie miasta Katowice programy profilaktyczne o charakterze prewencyjnym w odniesieniu do przemocy w rodzinie realizowane były przez szkoły i placówki oświatowe. W szkołach na wszystkich etapach edukacyjnych realizowane były szkolne programy profilaktyczne, których celem było m.in. zapobieganie zachowaniom negatywnym i kształtowanie kulturalnego zachowania. Treści zawarte w w/w programach realizowane były na terenie szkół podczas lekcji wychowawczych i zajęć pozalekcyjnych oraz w czasie szkolnych wyjść i wycieczek.

Ponadto szkoły realizowały programy profilaktyczne proponowane przez różnorodne organizacje i instytucje. Przez Straż Miejską prowadzone były programy: „Z bajką bezpieczniej” (12 przedszkoli i 11 szkół podstawowych), „Bezpieczne dziecko – Przyjaciel Sznupka” (41 szkół podstawowych, w tym 6 szkół specjalnych), „Bezpieczny gimnazjalista” (33 gimnazja, w tym 5 szkół specjalnych), „Bezpieczna młodzież” (30 szkół ponadgimnazjalnych), zaś przez Komendę Miejską Policji: „Bezpieczny Maluch” (3 przedszkola tj. Miejskie Przedszkole Nr 50 z Oddziałami Integracyjnymi, Miejskie Przedszkole Nr 61 i Miejskie Przedszkole Nr 85).

40 szkół na terenie miasta uczestniczyło w programie „Szkoła bez przemocy”, w tym 9 z nich było zaangażowanych w ten program od 6 lat, były to: Szkoła Podstawowa Nr 22 im. J. Słowackiego, Szkoła

Podstawowa Nr 12 im. I.J. Paderewskiego, Zespół Szkół Handlowych im. B. Prusa, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 16 w Zespole Szkół Zawodowych Specjalnych Nr 6, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Zespole Szkół Zawodowych Specjalnych Nr 6, Szkoła Podstawowa Nr 20 im. T. Rejtana, Gimnazjum Nr 11 im. A. Mickiewicza, Gimnazjum Nr 5 im. P. Stellera, Szkoła Podstawowa nr 9 im. J. Brzechwy oraz Zespół Szkół Specjalnych Nr 11.

Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis w Katowicach w roku 2011 wprowadził do 11 katowickich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych "Falochron na rzecz młodzieży województwa śląskiego. Profilaktyka zachowań ryzykownych u młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w województwie śląskim". Projekt zakłada V etapów realizacji, od przygotowania koordynatorów (w roku 2010/2011) aż po stworzenie Szkolnych Falochronów (w roku 2012/2013), czyli zbudowanie przyjaznego środowiska wychowawczego, polegającego na wdrożeniu działań dających zadowolenie i służących zaspokajaniu ważnych potrzeb rozwojowych młodych ludzi. Obecnie realizowana jest III faza projektu tzn. szkolenie zespołu liderów lokalnych Falochronów.

W 2012 r. zakończono szkolenia liderów grup, 26 września 2012 roku odbyło się w ROM-E *Metis* spotkanie zespołu realizującego projekt Falochron dla Śląska. Uczestniczyli w nim nauczyciele – konsultanci. Celem spotkania było podsumowanie pierwszego etapu wdrażania Falochronu. W rezultacie w I etapie uczestniczyło 43 nauczycieli z 11 katowickich szkół.

Podsumowano również pod względem jakościowym wyniki ankiety przeprowadzonej w szkołach w Katowicach. Ankieta dla uczniów i nauczycieli dotyczyła między innymi takich zagadnień jak: niewłaściwych zachowań, wyznawanych wartości, spędzania czasu wolnego. W badaniach ankietowych uczestniczyło: 156 nauczycieli i 531 uczniów katowickich gimnazjów oraz 45 nauczycieli i 342 uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis w Katowicach w 2012 r. kontynuował realizację programów: „Nauczyciel uwikłany w przemoc domową” i „Dziecko krzywdzone w rodzinie”, w realizacji których współpracuje 150 nauczycieli, pedagogów i psychologów katowickich szkół. Programy zawierają opracowane procedury oraz wskazania metodyczne postępowania w szkole, w sytuacjach występującej przemocy domowej.

Placówką, która w szczególnie sposób uczestniczy w rozwiązywaniu problemów związanych z funkcjonowaniem społecznym jest Specjalistyczna Poradnia Rodzinna. Do zadań Poradni należy m.in. zapobieganie zachowaniom dysfunkcyjnym dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, zapobieganie przemocy w rodzinie, wyrównywanie szans życiowych u dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny, udzielanie pomocy rodzinie w dostosowaniu metod wychowawczych i edukacyjnych do możliwości i indywidualnych potrzeb psychofizycznych dziecka, terapia rodzin, terapia indywidualna zaburzeń emocjonalnych; zaburzeń zachowania, zaburzeń odżywiania dzieci i młodzieży, terapia indywidualna dla opiekunów i wychowawców oraz osób zaangażowanych na rzecz dziecka i rodziny, terapia ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poradnia realizuje zadania przez: działalność profilaktyczną, działalność terapeutyczną, poradnictwo, konsultacje, prowadzenie mediacji, interwencję kryzysową, diagnozowanie, opiniowanie, prowadzenie grup wsparcia oraz działalność informacyjno – szkoleniową.

Najczęściej zgłaszane w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej formy przemocy obejmują:

- przemoc w rodzinie – często przyczyną zgłoszenia do poradni jest złe zachowanie dziecka,
- przemoc płynąca z sytuacji rozwodowych – konflikty rodziców, które skutkują jako konflikt lojalności dzieci wobec rodziców, odrzucenie przez rodziców, osłabienie więzi rodzinnych, wyalienowanie się dziecka,
- agresja dzieci i przemoc wobec rówieśników w szkole,
- przemoc jednego rodzica wobec drugiego zarówno psychiczna jak i fizyczna- najczęściej ofiarami są kobiety,
- przemoc seksualna rodziców lub innych członków rodziny wobec dzieci,
- przemoc wynikająca z zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, której skutkiem jest autoagresja/zaburzenia jedzenia, okaleczanie się, próby samobójcze, zaburzenia emocjonalne, zaburzeniami zachowania,
- agresja i przemoc nauczycieli, wychowawców i opiekunów wobec dzieci.

Zadanie 3: Organizowanie kampanii edukacyjnych, konferencji upowszechniających wiedzę dotyczącą problematyki przemocy w rodzinie adresowanych do mieszkańców miasta oraz przedstawicieli różnych grup zawodowych.

Zorganizowanie w dniu 26 października 2012 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach konferencji pn. „*Oczy szeroko otwarte*” nawołanie o pomoc

Zadanie 4. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania informacji i wiedzy dotyczącej przemocy domowej i wynikających z niej problemów wtórnych oraz sposobów postępowania i formach przemocy

Przeprowadzono w Radiu-eM audycję nt. zjawiska przemocy domowej i form interwencji oraz form pomocy rodzinie z problemem przemocy, upowszechniając informacje nt. Zespołu Interdyscyplinarnego.

Priorytet 5

Profesjonalizacja działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy.

Cel:

- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb, instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Organizowanie szkoleń dla przedstawicieli służb, instytucji i organizacji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez miasto Katowice nie organizowały szkoleń dla instytucji i organizacji, organizowały jednak szkolenia informacyjne i spotkania, w tym indywidualne dla rodziców/prawnych opiekunów dzieci i młodzieży poświęcone przeciwdziałaniu przemocy i agresji. Wszystkie szkolenia organizowane z inicjatywy Wydziału Edukacji kierowane były do dyrektorów i pracowników szkół i placówek, których organem prowadzącym jest miasto Katowice.

W związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” w dniu 24 stycznia 2012 roku odbyła się w Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych konferencja dotycząca tej tematyki, na którą zaproszono dyrektorów szkół i placówek oświatowych.

26 października 2012r. w Miejskim Domu Kultury „Koszutka” odbyła się konferencja nt. Interdyscyplinarnego podejścia do zjawiska przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice (powołany Zarządzeniem Nr 154/2011 Prezydenta Miasta Katowice z 01 kwietnia 2011r.), w skład którego wchodzi także pracownicy Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego, wystosował zaproszenie do udziału w konferencji dla wszystkich dyrektorów jednostek oświatowych w Katowicach.

Na terenie szkół odbywały się szkolenia Rad Pedagogicznych, zaś tematyka tych szkoleń uzależniona była od potrzeb konkretnej jednostki organizacyjnej. Wśród tych szkoleń znajdowały się również takie, które poruszały tematykę przemocy w rodzinie i szkole oraz dotyczące rozwiązywania konfliktów, efektywnej komunikacji itp. Ponadto dyrektor miał możliwość dofinansowania szkoleń i kursów kwalifikacyjnych nauczycielom, którzy pragnęli podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności o zagadnienia przydatne do prawidłowego funkcjonowania placówki.

Nauczycielom i wychowawcom zatrudnionym w szkołach i placówkach pomocą w rozwiązywaniu problemów służyły poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Specjalistyczna Poradnia Rodzinna.

Zadanie 2. Opracowywanie materiałów szkoleniowych adresowanych do różnych grup zawodowych

W ramach zorganizowanej konferencji pt. „*Oczy szeroko otwarte nawołanie o pomoc*” przekazano uczestnikom konferencji – tj. przedstawicielom pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia materiały związane z realizacją procedury „Niebieskie Karty” na terenie miasta.

Zadanie 3: Realizacja zajęć edukacyjnych i warsztatowych, programów stażowych dla studentów w ramach praktyk studenckich.

Studenci mieli możliwość odbycia praktyk studenckich w katowickich szkołach, gdzie mogli realizować program praktyk ustalony przez uczelnię, na której studiują. W każdym przypadku odbywa się to za zgodą dyrektora szkoły i pod opieką nauczyciela-specjalisty, zatrudnionego w danej szkole. W trakcie odbywania praktyki studenci mieli możliwość zapoznania się z pracą psychologa i pedagoga szkolnego oraz praktycznego rozwiązywania problemów wychowawczych związanych z agresją i używaniem przemocy przez

uczniów, a także problemów opiekuńczych dotyczących psychologicznej i prawnej ochrony dzieci doświadczających przemocy w rodzinie.

W ramach realizacji zajęć edukacyjnych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej we współpracy z Uczelniami Wyższymi umożliwiono odbycie indywidualnych praktyk studenckich **11** osobom. W ramach praktyk studenckich odbyły się również dwa spotkania grupowe, w których udział wzięły **32** osoby .

Zadanie 4: Rozwijanie wolontariatu i szkolenie wolontariuszy w zakresie problemów i rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ze specyfiką pracy w obszarze przeciwdziałania pomocy w rodzinie zapoznało się **4** wolontariuszy zatrudnionych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPS. Łącznie przepracowali **205,5** godzin.